

DIN ISTORICUL STICLĂRIILOR DIN JUDEȚUL DÎMBOVIȚA

LUMINIȚA OPROIU, MIHAI OPROIU

Prima sticlărie din Țara Românească

Prima manufactură de sticlărie din Țara Românească datează din timpul domniei lui Matei Basarab. Realizată în parte cu ajutor brașovean, „de acolo aducîndu-se materia primă“, aflăm despre ea din scrisoarea adresată la 11 aprilie 1642—1644 de mare vornic Dragomir către Mihai Goldschmied, rugîndu-l să aibă grijă de „pămîntul ce se află în olatul cetății“¹, necesar pentru sticlăria lui vodă.

Din păcate, nu știm prea multe despre această inițiativă. Tradiția locului situează această primă sticlărie, pe valea Sticlăriei, în vatra satului Vulcana Pandele, în apropierea Tîrgoviștei².

Sticlăria lui C. Brîncoveanu

Se știe că printre alte inițiative, Constantin Brîncoveanu a înființat și o sticlărie în apropierea Tîrgoviștei. Cunoscută din relatarea secretarului domnesc Antonio Maria del Chiaro, se preciza că noua manufactură s-ar fi situat la două mile italiene, departe de Tîrgoviște, fără să facă alte precizări³.

Din aceeași știre aflăm că la noua sticlărie se producea o sticlă foarte bună, transparentă, avînd însă culoarea albastră. Comparată cu sticla care venea din Polonia, se preciza că deși aceasta era albă, era plină de pete și alte defecte.

Înființată ca o necesitate stringentă, sticlăria de lângă Tîrgoviște trebuia să producă în primul rînd pentru satisfacerea nevoilor domniei și marii boierimi. Din păcate, știrile transmise pînă la noi sînt laconice

¹ N. Iorga, *St. și doc.*, X, p. 108.

² Știrea păstrată pînă în zilele noastre mi-a fost transmisă de bunicul meu, Oproiu Dumitru, locuitor din acea comună. Există posibilitatea să se facă confuzie cu sticlăriile mai noi existente pe raza comunei. Merită menționat faptul că atunci cînd am întreat de ce se chema Valea Sticlăriei mi s-a răspuns că acolo a fost sticlăria lui Matei Basarab și Constantin Brîncoveanu, eram copil necunoscînd nimic altceva și nici bunicul meu nu avea decît școala primară, influența unor cunoștințe impuse din afară nealterînd știrea foarte interesantă și de care trebuie ținut seama.

³ C. Șerban, *Date noi de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea privind sticlăria de la Tîrgoviște*, în *Acta Valachica*, Tîrgoviște, 1972, p. 251, consideră că s-ar fi aflat la „aproximativ 3—4 km“, fără să aducă vreo precizare.

și nu ne permit să înțelegem întregul proces de producție. Nu cunoaștem nici meșterii care s-au angajat la această acțiune întreprinzătoare.

Totuși, cel puțin în parte, documente descoperite recent vin să facă puțină lumină în această controversată problemă.

La 17 septembrie 1740, cu prilejul alegerii moșiei schitului Vilcana de către 12 boiernași, se preciza cu această ocazie hotarul către Mihai Bărbătescu, biv vel comis, arătându-se că „la mijlocul moșii pe din jos dă schit și pă din sus(ul) satului și al sticlării cei vechi“ a măsurat toată moșia schitului, 1023 din hotarul Brăneștilor pînă în hotarul Glava-ciogului⁴.

Știrea cea mai interesantă se referă la „sticlăria cea veche“, situată la poalele schitului, ceea ce ne permite să presupunem ca aceasta a existat nu departe de mănăstirea Bunea.

Deși documentul nu precizează cine a înființat acea sticlărie, și nici cînd a funcționat, faptul că se afla amintită numai după 25 de ani de la domnia lui C. Brîncoveanu ne permite să afirmăm că funcționarea ei era încă vie în amintirea localnicilor. Se poate preciza că la acea dată nu mai funcționa, căci referințele se fac la „sticlăria cea veche“⁵. Această nouă știre permite să se facă legătura cu știrea transmisă de Antonio Mariu de Chiaro, permițînd precizarea locului unde a funcționat sticlăria lui C. Brîncoveanu, în raza satului Vulcana Pandeale.

Funcționarea sticlăriei a lăsat urme în toponimia locului. Satul luat ca reper în hotărnicie „pă din susu satului“ a existat pînă către mijlocul secolului al XIX-lea, purtînd numele de „Sticlărie“. La 27 aprilie 1798 mitropolitul Dositei se adresa „preotului popa Gheorghe ot Sticlărie sud Dimbovița“, poruncindu-i să fie da față la alegerea moșii schitului Vilcana împresurată de vecini⁶. Satul era menționat și în 1835 cînd harta rusă amintea aici 44 de case⁷.

Piriul Vilcănița, ce trece prin apropiere, numit așa în tot cursul secolului al XVIII-lea, începînd cu secolul următor și concomitent cu dispariția așezării omenеști a început să fie numit Sticlăria cum este numit și azi de localnici.

În secolul al XIX-lea, pe la 1827 se cunoaște că Alecu Aslanoglu a încercat să înființeze o nouă sticlărie atras probabil de tradiție și de posibilitatea unei grabnice îmbogățiri.

Sticlăria de la Șotînga (1781—1823)

Începînd din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, s-au constatat pe cuprinsul Țării Românești importante schimbări în cadrul economiei. Dispar unele meșteșuguri și apar altele, în funcție de modă, de orientalizarea ei sub fanarioți. Se constată importante schimbări în organizarea producției astfel că în locul atelierelor meșteșugărești apar și se dezvoltă manufacturile cu un număr mai mare de lucrători, cu o diviziune mai accentuată a muncii⁸.

⁴ Arh. St. Buc., *Mitropolia Țării Românești* și ms. 134, f. 487—488.

⁵ Ibidem.

⁶ Ibidem.

⁷ C. C. Giurescu, *Principatele române la începutul secolului XIX*, Ed șt., 1957, p. 224.

⁸ *Istoria României, Compendiu*, București, p. 237.

În această situație numărul manufacturilor existente în județul Dimbovița a fost în continuă creștere⁹. Dintre ele manufacturile de sticlărie vor fi cel mai des întâlnite, ele continuând activitatea din vremea lui Matei Basarab și Constantin Brîncoveanu.

Atenția noastră se îndreaptă spre una din aceste sticlării existente pe raza județului Dimbovița, aflată pe teritoriul de astăzi al comunei Sotînga.

La 26 aprilie 1783 domnul Al. Moruzi cerea să i se trimită „probe de toate felurile de sticle ce lucrează“¹⁰.

Reiese foarte clar din document că sticlăria era situată în Sotînga și că deja funcționa la acea dată. În anii următori știrile s-au înmulțit, fără să se precizeze locul sticlăriei, fiind situată „aici, la județul Dimbovița... la sticlăria unde lucrează sticlă“.

Astfel în 1794 era întâlnit Moise ovreiu care întocmise cu „cheltuiala sa sticlărie în acest județ, făgăduindu-se că va lucra felurimi de bune sticle, atît pentru trebuința curții domnești, cît și pentru trebuința și îndestularea obștii“¹¹.

Se menționează că Moise ceruse domnului „să-l miluiască și să-l ajute cu privilegiul acela ce au avut mai dinainte această sticlărie de la frații noștrii domni, pentru 6 oameni scutiți, pentru lucrul sticlăriei“¹².

Cu această ocazie ispravnicii județului Dimbovița sînt însărcinați cu cercetarea, arătîndu-li-se și anaforaua epitropilor cu întărirea d-ei sale Mihai Vodă Suțul (1783—1786) (1791—1793) dintr-amîndouă domniile, pe numele a 6 locuitori pămînteni, „care se numesc sticlari domnești vechi ce dau sticle de trebuința Curții, scutiți de a-și deschide sticlărie, ca unii ce au știința acestui meșteșug de la părinții lor spre a se chiver-nisi cu aceasta și a-și da la curte trebuincioasele sticle“¹³.

Aceste știri ne dau posibilitatea să localizăm tot la Sotînga sticlăria menționată în 1783 presupusă a fi în zona orașului Tîrgoviște¹⁴, unul din asociați, Mina, fiind menționat în ambele documente cum și faptul că ele se referă la cele două domenii ale lui Mihail Suțu. Despre activitatea acestei sticlării vorbește și Sulzer, care cunoaștea că o oră mai departe de Tîrgoviște, în valea pe unde curge Ialomița, a fost făcută o fabrică de sticlă care însă „s-a împotmolit din cauza lipsei de mergel și smalt adus cu greu din Transilvania“¹⁵. Cu siguranță Sulzer n-a fost la fața locului, deși cunoștea că sticla era „foarte impură, verde și netransparentă“, servind valahilor mult mai mult decît simpla hirtie pe care pină acum o puneau marii boieri în geam în locul sticlei și din această cauză localizarea nu mai este precisă. De altfel cam atît trebuia pentru a se ajunge în Sotînga în condițiile de atunci.

⁹ M. Oproiu, *Școlile din jud. Dimbovița în sec. al XVIII-lea* în „Valachica“, p. 90.

¹⁰ V. A. Urechia, *Istoria Românilor*, vol. V, p. 302.

¹¹ *Ibidem*, p. 303—304.

¹² *Ibidem*.

¹³ C. Șerban, *Date noi de la sfîrșitul sec. al XVIII-lea privind sticlăria de la Tîrgoviște*, în *Acta Valachica*, p. 252.

¹⁴ Joseph Sulzer, *Geschichte des Transalpinischer Daciens*, Viena, 1781, vol. I, p. 322.

¹⁵ C. Șerban, *op. cit.*, p. 252.

Faptul că manufactura „s-a împotmolit“ n-a descurajat pe Mina. Întreruperea activității se putea datora și plecării negustorului brașovean Reimer¹⁶. Sulzer, foarte atent la ce era în legătură cu Transilvania, nu-l menționează ceea ce însemna că acesta plecase considerind că „sticlării au rămas fideli cuvântului folosind metode vechi și a dispărut cu timpul“¹⁷.

Găsind un alt asociat în persoana lui Moise ovreiu, Mina a început reînființarea sticlăriei, încă din 1791.

Din păcate, de la o vreme încoace luându-se acei „6 sticlari de ispravnicii ce au fost și de zapcii la alte orînduiele și lipsindu-se de acel privilegiu al scutelei, s-au trasu și ei de la lucru fabricei și fiindcă au rămas ovreiu singur făr-de ajutor, nu poate ține singur sticlărie“... și promite „a scoate felurimi de sticle mai bune decît probele ce ne-au adus de am văzut precum și table curate va sili de a scoate, spre ieftinitatea și trebuința de obște“¹⁸.

Se desprinde ideea că la Sotînga între 1783—1794 au existat două încercări pentru înființarea unei manufacturi de sticlă, întreprinzătorul principal fiind Mina argintarul din București.

Acesta a antrenat în prima fază pe negustorul brașovean Reimer, apoi pe Moise ovreiu, care rămîne apoi principalul proprietar. Localizarea ambelor sticlării la Sotînga este posibilă datorită prezenței lui Mina și a continuității documentelor.

Tot la Sotînga se poate localiza fără să se greșească activitatea de sticlărie a lui Conrad Gottlieb Schröder care a venit în 1796 în Țara Românească și cu această ocazie „a intrat în legătură cu oficialitățile țării“ obținînd „repararea unei sticlării existente odinioară în zona orașului Tîrgoviște“¹⁹.

Din păcate activitatea lui Conrad Schröder nu a fost prea îndelungată, el fiind convins să se întoarcă la Brașov.

De la un document relativ tîrziu, dat în 1814 constatăm că „la județul Dîmbovița s-au găsit la sticlăria unde lucrează sticle acești nemți ce li se arată numele mai jos cu familiile lor... ce nu-i găsim scriși la catagrafia ce avem, din pricină că n-au nici case, nici dobitoase, nici altă stare, ci șed în casa sticlării ce este a d-lui banului Golescu și lucrează la sticle ce sînt 15 ani“²⁰.

Acest document ne dă posibilitatea să sesizăm continuitatea meșterilor sticlari într-o veche sticlărie de lângă Tîrgoviște încă din 1799 nu mult după prezența aici a lui Conrad Gottlieb Schröder. Discuțiile stîrnite la Rîșnov și Brașov în legătură cu acesta, a îndreptat pașii altor meșteri ardeleni numiți impropriu „nemți“ pentru că veneau din Imperiul Habsburgic. Acești meșteri erau Ianoș neamțu pîrcălabu, Dincă ncamțu și Mihel, Ghiuri, Marin Rîșnovean, Petre și Precupu frați ot

¹⁶ J. Sulzer, *op. cit.*, p. 322.

¹⁷ V. A. Urechia, *op. cit.*, V, p. 303—304.

¹⁸ C. Șerban, *op. cit.*, p. 258.

¹⁹ I. Cojocaru, *Documente privitoare la economia Țării Românești, 1800—1850*, Buc., Ed. Științifică, 1958, vol. I, p. 170.

²⁰ *Ibidem*.

Porumbacu, Ion Ardeleanu, chemați de boierul Golescu, siguri de posibilitatea înființării unei manufacturi²¹.

Faptul că această sticlărie nu este localizată precis este explicat în primul rînd prin faptul că sticlăria se afla situată în locuri relativ depărtate de satul Sotînga. Credem că este vorba de aceeași manufactură, ajunsă acum în proprietatea banului Golescu.

În prezent nu cunoaștem cum acesta a ajuns proprietar în acest sat, dar știm că în anii următori familia Golescu a stăpînit pămînturi în raza acestei comune. În urma reformei agrare din 1864 o parte din locuitorii satului fiind împroprietăriți pe moșia „Golească”, vor primi acest nume. Documente găsite de noi și aflate la anexă vin să confirme existența sticlăriei la Sotînga arătînd că la „leat 815 noiembrie 28 cumpărînd un codru de moșie Ruda, livezi și pădure, unde căminurile și pomii ce se vînd au fost și locuință și oameni, drum vechi au avut și are pe valea Sticlării vechi (pe care și sticlăria sumă de ani au lucrat, unde șed și acum rudarii)”²² vin să întărească localizarea acestei sticlării la Sotînga, Ruda fiind pădure, poiană și apă care este situată la hotarul dintre Sotînga și Vilcana Pandele, apa vărsîndu-se în apa Vilcării în dreptul satului Goleasca.

Se pare că sticlăria de la Sotînga a atins perioada de maximă înflorire sub stăpînirea banului Golescu, care a desfășurat o activitate neobosită, pentru dezvoltarea și creșterea producției.

Astfel a reușit să angajeze în 1816 pentru o perioadă de 3 ani două sate din sud Dimbovița, Gura Vilcării și Lăculețele ca să slujească în lucru fabricii sticlăriei, fiind cu apropiere aceste sate de sticlărie, „urmînd să plătească ludele acestor sate, podvezile și angaralile”²³.

Este clar că sticlăria banului care funcționa din 1799 a reușit să devină o manufactură care putea fi numită „fabrică” la care se angajau două sate.

În anul 1819 fiul banului Golescu, Nicolae Golescu fost mare logofăt încearcă iar prin știrea și voia stăpînirii, „să facă această tocmeală” subliniind că „această fabrică a sticlăriei este și pentru podoaba Patrii și pentru folosul locuitorilor vînzîndu-să mai ieftine sticlele aici, nefiind calea depărtată ca în țara Nemțească și încă acum în fericirii ani și în norocul mării tale, nădăjduiesc de a se face această fabrică cu desăvîrșită orinduială”²⁴.

Se solicita intervenția domnului către „d-lor boieri ispravnici ai județului, a aduce la isprăvnicat aceste sate, adică Gura Vilcării, Lăculețele și Vilcana Cojocarului, fiind cu apropiere de această fabrică și să-i îndemne cu vorbe cuviincioase și să le așeze iarăși în lucru fabricii; prin zapis întărit de isprăvnicat”. N. Golescu solicita ca înțelegerea să se facă „iarăși pã 3 ani... căci de nu vor fi sate în lucru fabricii, nu e cu putință a să lucra sticlărie fiind mare cheltuială”²⁵.

²¹ Arh. St. Dimbovița, *fond Judecătoria Tîrgoviște*, d. 2664/1838, f. 1, (vezi anexa 1).

²² I. Cojocar, *op. cit.*, vol. I, p. 199.

²³ *Ibidem.*

²⁴ *Ibidem.*

²⁵ *Ibidem.*

Se sublinia și faptul că sticlele produse aici erau mai ieftine decît cele care veneau din Transilvania.

Din documente aflăm știri și despre procesul tehnologic afirmîndu-se că „mai multă cheltuială merge la țandăra care arde neconținut 8 luni, la facerea materiilor“²⁶.

Producția trebuie să fi fost mare dacă N. Golescu plătise dajdii celor două sate după moartea tatălui său care se ridicau la „peste taleri 1600“.

În această perioadă foarte activă și de avînt deosebit a sticlăriei, N. Golescu intervine „pentru lude 3 leșieri din sud Dimbovița... care făceau... leșie pentru trebuința sticlării“²⁷.

Cu siguranță contractul din 1819 a fost încheiat căci în 1822 N. Golescu scria ispravnicilor județului că „pentru satele ce le va găsi și să va tocni ca să lucreze la această sticlărie, după ce D-lui Vornic își va isprăvi tocmeala cu dînșii — care veți vedea-oă și dumnea-voastră — în scris față de ei să înștiințați și otcîrmuirii ce oameni sînt și din ce sate și cîte lude“²⁸.

Se pare că ispravnicii n-au reușit să realizeze această cere a vornicului N. Golescu. Putem observa chiar că îi lipseau 8 lude scutelnici „din suma celor 10 care sînt orînduiți în hrisov“.

Aceasta este un prim semn că apar greutăți în activitatea sticlăriei. În anul 1823 octombrie 27 se vorbește despre faptul că „s-au judecat acolo (la sud Dimbovița) vechilu d-lui vornicului cu piritul Ianache, epistatul fabricii sticlării dumisale pentru socoteala fabricii, și după cercetarea ce au făcut ispravnicatul l-au dat dator pã piritui ca să plătească d-lui vornicului taleri 553 parale 35“²⁹.

Creдем că sticlăria de la Sotînga n-a mai funcționat mult timp după aceasta. Deși se cunoaște încă un document din 1827 aprilie 30 unde se vorbește despre sătenii ot Pietrari sud Dimbovița angajați de Alecu Aslanoglu „pentru a aduce țandăra din pădurea noastră, care țandără să avem a o duce iarăși noi la sticlărie“ nu se poate referi la sticlăria de la Sotînga, ci cu siguranță la Sticlăria care funcționase în comuna Vilcana Pandlele, pe Valea Sticlăriei într-o poiană cu același nume³⁰.

Observăm că proprietarul este altul, cunoscut din alte documente ca avînd sticlărie în Vilcana³¹.

În documentele aflate în anexă se vorbește despre „Valea Sticlării Vechi“ situată pe Ruda, în apropierea Sotîngii. Locuitorii din jur, buni cunoscători ai locurilor desemnau la 1833 prin „veche“ prima

²⁶ *Ibidem*, p. 191.

²⁷ *Ibidem*, p. 244—245.

²⁸ *Ibidem*, p. 301.

²⁹ Informațiile despre poiana sticlăriei din com. Vilcana Pandlele le dețin eu de la doi vinători pasionați, Ilie Pietrăreanu și Constantin D. Oproiu.

³⁰ Vezi T. Svințiu, *Un proces de la Vilcana*, articol aflat în manuscris la Arh. St. Dimbovița, unde se vorbește despre conflictul dintre lucrătorul sticlăriei Toncu și Alecu Aslanoglu.

³¹ Localizarea poienii s-a făcut de noi prin 1960 cînd am ridicat și mai multe cioburi, cu ajutorul informațiilor date de bunica mea Aurica Oproiu, locuitoare în Vilcana Pandlele.

sticlărie pentru a se deosebi de cea care funcționase pînă aproape de vremea procesului și era situată în Vilcana Pandlele.

Și astăzi, fără mare greutate poți ajunge la „poiana sticlăriei“, situată pe Ruda, fiind străbătută prin mijloc de drumul forestier³².

Faptul că sătenii din Gura Vilcâniei, Lăculețe și Vilcana Cojocărului lucrau la sticlăria din Sotînga vin să confirme localizarea. În aceste așezări se simțea lipsa pămîntului agricol și locuitorii se ocupau cu diferite meșteșuguri, dintre care tăierea pădurilor era printre primele. Documentele de la anexă vorbesc clar despre „ridicarea fabricii de sticlărie din moșia Făgețel a mănăstirii Glavacioc și s-au mutat pe moșia mănăstirii Valea“. Faptul că I. Cioran afirmă că sticlăria încetase acum „vreo 30 de ani“ nu poate fi reală, ci mai degrabă prin această afirmație el încearcă să creeze confuzie doritor să închidă drumul și să cîștige procesul.

Sticlăria de la Șotînga a avut cu mici întreruperi o lungă funcționare. Peste 40 de ani (1781—1823) aici s-au fabricat sticle și geamuri, avînd o producție importantă în ansamblul economiei românești a epocii lor. În momentul cînd sticlăriei din județul Dimbovița i s-a acordat o atenție deosebită, cunoscîndu-se două studii referitoare la ele³³, și constatînd unele confuzii cu privire la localizare, am încercat să facem prin acest articol cîteva precizări.

ANEXE

I

Cinstitului dumnealui domnul prezident al judecătoriai județului Dimbovița.

Cu plecăciune fac arătare că la leat 815 noiembrie 28 cumpărînd un codru de moșie Ruda, livezi și pădure, unde după căminurile și pomii ce se văd au fost și locuință de oameni, drum prea vechi au avut și are pe valea Sticlării vechi (pe care și sticlăria sumă de ani au lucrat, unde șed și acum rudari) am avut intrarea și ieșirea nepoprită de nimeni; s-au tăiat și pădurea Văleanca și tot pe drumul acesta au fost eșirea, scoatere de fin, de cherestele cînd mi-au trebuit intrarea și ieșirea vitelor și carele mele tot pe acest drum de este trecut am vîndut pădurea spre tăiere. Acum d-lui marele med(elnicer) Ioniță Cioranu au poprit drumul vînzării pădurii (ce puțin la gură calcă și pe moșia d-lui) bătînd și zălogind oamenii ce au ieșit iar pe cei ce umblă a intra nu-i îngăduiește și neguțătorul îmi scrie aceasta.

Cinstiți judecători spre depărtarea dumnealor cei făr de cuvînt împotriva pravilii, dreptății și cuviinții și de-l întunecă răutatea, dar trebuie să-l lumineze știința pravilii și cuvîntu ca cel mulți ani judecător. De aceia plecat mă rog a să face punere la cale a nu ajunge carele de păgubiri și a împotrivoarelor fapte.

839 august 6

Al prezidentului mai mic și slugă, Diamandi sluger.

Arhivele Statului, filiala Dimbovița, fondul Tribunal, d. 2664/1838, fila 1.

³²

³³ C. Șerban, *op. cit.*, și C. Ionescu, *Date privitoare la economia județului Dimbovița în prima jurătate a secolului al XIX-lea*, în *Acta Valachica*, p. 261.

II

Atit din raportul subocîrmuitorului plășii Dealului către cinstita Ocîrmuire locală cit și din înscrisa mărturie a locuitorilor din satul Făgețelu, precum și din mărturisirea jeluitorului, se dovedește că acel drum ce se poprește de dumnealui medelnicer I. Cioranu după ce ajunge în moșia dumisale Șotînga numai la un colț în trecerea mai întii prin alte două moșii anume Văleanca și Glavaciocu. apoi este umblat din vechime, pentru trebuința vecinatelor sate, pe acolo au fost trecerea la sticlărie, precum mărturisesc singuri clăcașii d. medelnicer din moșia Șotînga, cei ce au ascuns celălalt adevăr, și în care nu s-au încrezut suptocîrmuitorii, pe acolo au trecut lemnele tăiate din pădurea Văleanca și tot pe acolo au trecut și lemnele din pădurea dum. slugerului Diamandi de la începutul tăierii fiind un an și mai bine. De aceia nu are drept d. medelnicer ca să poprească preumblarea unui asemenea drum ci dela judecată se găsește cu cale ca pe deoparte să fie slobod drumul arătat a trece printr-însul ce-i întrebuițați, fără să-i împiedice d. med. fără nici un fel de pricinuire, iar pe de alta să plătească legiuita taxă ce s-au răspuns pe deplin de dl. sluger cit și paguba ce va încredința prin dovezi arendașul pădurii că au cercat dintr-această poprire a drumului și de către care zice că este apucat. D. sluger va plăti și vechilet lei cincizeci.

Arhivele Statului, filiala Dimbovița, fond Tribunal, d. 2664/1838, f. 7.

III

838 avgust 23. Adeverința a 4 lăcuitori după moșia Făgețel (moșia mănăstirii Glavacioc, cătunul Făgețel) cu copriinderea ; „că noi cei mai jos iscăliți patru locuitori după moșia Făgețelu, la întrebarea ce ni se face de d. suptocîrmuitoru ca să dăm știință despre drumul pădurii ce s-au închis de d. med. Ioniță Cioran, de au fost din vechime drum umblător sau numai de cînd pădurea d. sluger Diamandi spre Tăiere s-au deschis, arătăm în frica lui Dumnezeu că acest drum l-au pomenit umblător mai virtos, și cînd s-au lucrat sticlărie și cînd s-au tăiat pădurea Văleanca, cu un cuvînt cu umbletul nostru de cînd ne-am pomenit în moșia Făgețel tot acolo am fost pe acel drum și niciodată nu l-am pomenit părăsit, fără decît numai acum din viitura repedelor ploi stricîndu-se cîte o zi, două numai și că săream cu toții de-l dregeam.

Arhivele Statului, filiala Dimbovița, fond Tribunal, d. 2664/1838, f. 13—14.

IV

Plecat supui în cunoștința Cînstitului Departament că eu avînd moșie sud Dimbovița ce se numește Șotînga și alături pe din sus mă vecenesc cu un hotar de moșie al mănăstirii Glavaciocului, anume Făgețelu, unde din vechime au fost fabrică de sticlărie, peste aceste două hotare de moșie are și d-lui sluger Diamandi Cărpinișanul un petec înfundat ce se numește căminul de la Stoicea pe care se află numai pădure făr sādire sau clādire nici nu au fost vreedată nici că este și nici că au avut vreedată această înfundătură drum a trece, adică printr-aceste două trupuri de moșie, fiind la un loc foarte rău și dosnic. În trecutul an a vindut pădurea ce are în această înfundătură spre tăiere deschizînd drum prin moșia mea, prin livezi de fin, de pomi și arături, de bucate, cînd și moșia mea o aveam dată cu arendă la arendaș, urmîndu-se lucrarea drumului pînă la trecutul mai și atunci eșînd moșia din arendă și luîndu-i eu în stăpînire, am văzut că acest drum deschizînd moșia mea, îmi pricinuește pagube sāmțitoare și robire moșiei, care acest drum și de au fost mai înainte, dar s-au închis încă de cînd s-au ridicat fabrica de sticlărie din moșia Făgețel a mănăstirii Glavacioc și s-au mutat pe moșia a mănăstirii Valea, fiind trecuți de atunci aproape treizeci ani și cunoscînd eu această simțitoare pagubă și robire moșii fără nici un cuvînt am închis acel drum. D-lui slugerul Diamandi prin reclamație către Cînstita Ocîrmuire locală reclamarisînd m-am pomenit că poruncește C. Ocîrmuire suptocîrmuitorului plășii de vine și des-

chide drumul fără a-mi face și mie cunoscut ca să-mi arăt dreptățile mele. N-am putut suferi o nedreptate și prădalnică urmare ca aceasta și am astupat drumul. Iarăși pe deoparte m-am pomenit cu hîrtia C. tribunal chemîndu-mă spre înfățișare cu slugerul Diamandi într-acea pricină și pe de altă parte cu suptocîrmuitorul orînduit a deschide drumul. Am arătat suptocîrmuitorului că într-acea pricină sînt chemat la C. tribunal a mă înfățișa dînd înscris și numărul hîrtiei C. judecător spre dovadă și nici așa n-am fost ascultat, ci de iznoavă iarăși C. ocîrmuitor au orînduit pe dorobanți cu suptocîrmuitorul împreună ca să deschiză drumul ne-greșit pășind cu aceasta peste legiuirile întocmite între căderile judecătorești și ocîrmuitoare. Umilit rog pe C. departament ca binevoind și necunoscînd luminatele mele dreptăți să se slobozească cinstită poruncă către C. Ocîrmuire ca să-și potolească pornirea lucrării într-această pricină lăsînd-o de pricina judecătorească precum adecă o și cunosc că este și care mai de vîrtos este și intrată în cercetare judecătorească.

Ioan C. Cioranu

Arhivele statului, filiala Dîmbovița, fond Tribunal, d. 2664/1838, f. 16.